

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»

КАФЕДРА МІЖНАРОДНОГО ТА ЄВРОПЕЙСЬКОГО
ПРАВА

**«ПРАВА ЛЮДИНИ В ПЕРІОД
ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ»**

Збірник матеріалів Міжнародної науково-
практичної конференції
(м. Одеса, 1 листопада 2024 року)

2024

УДК
341.231.14:355.271(062.552) П68

*Друкується за наказом ректора Національного університету
 «Одеська юридична академія» О. В. Тодошчака
 (наказ № 3177-44 від 08.10.2024 р.)*

Відповідальний редактор – президент Національного університету «Одеська юридична академія», академік НАПрН України, доктор юридичних наук, професор, Заслужений юрист України **Ківалов С.В.**
Заступник відповідального редактора – проректор з наукової роботи Національного університету «Одеська юридична академія», доктор юридичних наук, професор, професор кафедри міжнародного та європейського права, Заслужений юрист України **Аракелян М.Р.**

Укладачі:

Бехруз Хашматулла Набісвич – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри міжнародного та європейського права Національного університету «Одеська юридична академія»;

Мануїлова Катерина Вікторівна – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного та європейського права Національного університету «Одеська юридична академія»;

Грушко Мальвіна Валеріївна – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного та європейського права Національного університету «Одеська юридична академія»;

Гребенюк Дмитро Олегович – PhD, асистент кафедри міжнародного та європейського права Національного університету «Одеська юридична академія».

Матеріали видано в авторській редакції. Повну відповідальність за достовірність та якість поданого матеріалу несуть учасники конференції, їх наукові керівники, які рекомендували матеріали до друку.

Адреса редколегії:

Національний університет «Одеська юридична академія», кафедра міжнародного та європейського права, м. Одеса, 65009, вул. Фонтанська дорога, 23. Тел. +38(048)719 8685

«Права людини в період збройних конфліктів»: Міжнародна науково-практична конференція, присвячена 75-річчю прийняття Женевських конвенцій про захист жертв війни 1949 року та Міжнародному дню прав людини. 1 листопада 2024 р., м. Одеса: збірник матеріалів конференції. Одеса. 2024. 539 с.

© НУ «Одеська юридична академія», 2024

© Кафедра міжнародного та європейського права НУ «ОЮА»

2. Якимчук М., Соломко С., Самороков В. Правовий статус українських біженців у країнах Європи. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2023. № 1. С. 619-625.
3. Алмаші І.М., Алмаші М.М. Еволюція визначення поняття «біженець». Evolution of the definition of the term "refugee". *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2023. № 2. С. 63-69.
4. Конвенція про статус біженців від 1951 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_011#Text

Ключові слова: ООН, права людини, біженці, мігранти, тимчасовий захист.

Федорова Тетяна Сергіївна

*кандидат юридичних наук, доцент кафедри
міжнародного та європейського права
Національного університету «Одеська юридична
академія»*

Дементьєва Юлія Вікторівна

*здобувачка вищої освіти Національного
університету «Одеська юридична академія»*

УЧАСТЬ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ПРИ ВИРІШЕННІ КОНФЛІКТІВ НА МІЖНАРОДНІЙ АРЕНІ

У сучасному глобалізованому світі конфлікти між державами, етнічними групами та іншими міжнародними суб'єктами залишаються невід'ємною частиною міжнародної політики. На сьогодні, коли суспільство перебуває на межі світової війни, через

невщухаючі терористичні акти та збройні конфлікти, мета пошуку нової або вдосконалення вже існуючої системи світової безпеки стає все більш актуальною. Однак, зростання глобальної взаємозалежності та розвиток міжнародного права сприяють активнішому залученню міжнародних організацій до процесів вирішення конфліктів. Такі організації, як Організація Об'єднаних Націй (ООН), Європейський Союз (ЄС), Організація з безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЄ) та інші, відіграють ключову роль у миротворчій діяльності, сприянні діалогу та відновленні стабільності. Їхня участь не лише допомагає запобігти ескалації насильства, але й створює основи для довготривалого миру та співробітництва на міжнародній арені.

Сучасні тенденції світової глобалізації вказують на зменшення кількості традиційних міжнародних конфліктів, проте все більше актуалізуються внутрішньополітичні конфлікти. Вони обумовлені зростанням радикальних форм націоналізму, сепаратизму, релігійних протистоянь, а також поширенням загрози транснаціонального тероризму. Такі конфлікти виникають внаслідок того, що різні сторони намагаються реалізувати несумісні дії або прагнуть виключно контролювати одні й ті ж ресурси чи політичний вплив. Незважаючи на різнополярні інтереси, учасники цих конфліктів можуть залишатися взаємопов'язаними та мати спільне бачення міжнародних відносин.

Роль міжнародних організацій у вирішенні різного роду міжнародних конфліктів є надзвичайно важливою. Однією з провідних функцій їхньої діяльності є саме запобігання зовнішньополітичним

конфліктам, яка в сучасних умовах набуває все більшої значущості. Механізми, якими користуються міжнародні організації, при вирішенні таких конфліктів, хоч і ґрунтується на нормах міжнародного права, але носить здебільшого саме політичний характер.

В 1990-х роках участь міжнародних організацій в процесі реформування системи міжнародної безпеки почала все більше зростати, адже стало зрозумілим, що їхній успішний розвиток є неможливим в умовах загроз – під час і після міжнародних конфліктів. До того ж, однією з важливих умов членства в таких провідних міжнародних організаціях, як НАТО, Рада Європи та ЄС є саме демократичний нагляд за світовою та регіональною безпекою. З цього моменту включення міжнародних організацій до процесу реформації світової безпеки стало складатися з великої кількості різноманітних заходів, які тісно пов'язані один з одним. Доцільно розглянути деякі з провідних міжнародних організацій, які активно залучені в цей процес.

В центрі уваги Організації Об'єднаних Націй перебувають саме питання, які стосуються винайдення шляхів розв'язання міжнародних конфліктів. ООН займає провідне місце серед інших міжнародних організацій, адже вона є міждержавною, глобальною та багатofункціональною організацією, основною місією якої є підтримання міжнародного миру та безпеки [1]. Задля досягнення цього ООН спрямовує свою діяльність на запобігання конфліктам, сприяє сторонам в досягненні миру, займається

миротворчою діяльністю та створює умови, які сприяють підтриманню та зміцненню мира. Також ООН координує свою роботу для розвитку та додержання норм міжнародного права, та спрямовує свої зусилля на захист прав людей. Окрім цього, ООН налагоджує надання гуманітарної допомоги тим, хто її потребує. Тому ООН, будучи багатофункціональною організацією, спрямовує свою діяльність на досить багато сфер людської діяльності, в тому числі бере активну участь у заходах з підтримки міжнародної безпеки.

Ще однією, не менш вагомою міжнародною організацією є Європейський Союз, який з самого початку бере активну участь у процесі реформування системи міжнародної безпеки. Зазначена організація сприяє реформуванню безпеки на трьох рівнях: на громадському рівні, на рівні держав-учасниць та співпрацюючи з іншими міжнародними організаціями. Діяльність ЄС включає різні військові та поліцейські операції, зміцнення ролі принципу верховенства права тощо.

Також варто зауважити, що жодна міжнародна організація на сьогоднішній день не забезпечує такі гарантії територіальної цілісності, безпеки, державного суверенітету та недоторканості кордонів як Північноатлантичний альянс (НАТО). Організація Північноатлантичного договору була створена 4 квітня 1949 року для колективної оборони країн Західної Європи та Північної Америки. Одним із основних завдань міжнародної організації НАТО є демократичне керівництво сферою безпеки яке включає і миротворчу діяльність [2].

Необхідно звернути увагу саме на участь міжнародних міжурядових організацій у переговорних процесах, адже ця діяльність спрямована на вирішення конфлікту між державами, шляхом пошуку певного компромісу між ними. Також представниками міжнародних організацій пропонується найбільш ефективна процедура вирішення конфлікту, здебільшого це звернення до Міжнародного суду ООН чи застосування «добрих послуг» або посередництва.

Не менш важливою є діяльність міжнародних неурядових організацій при вирішенні конфліктів на міжнародній арені. Зазначені організації найчастіше стають такими учасниками, які найпершими вступають в місце конфлікту і останніми з тих, хто виходять з конфліктних регіонів. Велике різноманіття осіб, залучених до діяльності міжнародних неурядових організацій, дозволяє представникам цих організацій швидко та ефективно знаходити спільну мову і налагоджувати контакт із мешканцями конфліктних регіонів, а також з представниками конфліктуючих сторін. Проголошений нейтралітет і незалежність від урядів також сприяють підвищенню довіри до них з боку населення. Структура діяльності неурядових організацій на сьогодні найбільше підходить до характеру вирішення міжнародних конфліктів сьогодення. Попри це існують держави, які часто уникають визнання правомочності рішень міжнародних неурядових організацій, чим знижують ефективність своєї діяльності. Найбільш результативним вирішення міжнародних конфліктів

стає завдяки злагодженій співпраці міжнародних міжурядових і неурядових організацій

Отже, враховуючи різноманітність і повноту функцій, можна зробити висновок про те, що діяльність міжнародних організацій впливає на всі сфери життя і певною мірою сприяє їх розвитку [3].

Таким чином, підсумовуючи, варто зазначити, що міжнародні організації відіграють ключову роль у врегулюванні конфліктів на міжнародній арені. Їхня участь забезпечує нейтральну платформу для переговорів, моніторингу дотримання угод, а також гуманітарної допомоги. Завдяки нейтралітету й незалежності від урядів, організації сприяють зниженню напруженості та формуванню довіри між сторонами конфлікту. Завдяки колективним зусиллям міжнародних організацій досягається стабілізація ситуацій у регіонах конфліктів, що сприяє довгостроковому вирішенню проблем.

Джерела:

1. Статут Організації Об'єднаних Націй / Організація Об'єднаних Націй. – Київ : Департамент громадської інформації ООН, 2008.
2. Загальна інформація про НАТО. URL: <http://www.center.gov.ua/component/k2/item> (дата звернення 10.10.2024).
3. Бабарикіна Н.А., Сергієнко Т.І. Міжнародні організації та їх роль у вирішенні глобальних проблем щодо врегулювання політичних конфліктів // Humanities Studies. 2021. №9(86). DOI: <https://doi.org/10.26661/hst-2021-9-86-11>.

Ключові слова: міжнародні організації, ООН, безпека, міжнародні конфлікти, міжнародна арена, держава, сторони.

Секція № 6

Питання захисту прав людини в інформаційній сфері

НЕВАРА Л.М., ЯКУШЕВСЬКА Д.А.

Право людини на інформацію як основа демократичного суспільства 413

ПОЛИЩУК К.Р.

Молодь і освіта як цілі: пропагандистські наративи для молодого покоління 420

ФЕДОРОВА Т.С., ПИРОЖКОВА А.Є.

Міжнародно-правові гарантії реалізації права на доступ до інформації 426

БУГАЄЦЬ А.С.

Право інтелектуальної власності на продукт, створений з використанням штучного інтелекту та міжнародне право: постановка проблеми 434

РУГАЛО Б.А.

Порушення прав людини з використання штучного інтелекту в умовах міжнародних воєнних конфліктів 439

ЯНИЦЬКА І.А.

Проблеми та виклики у забезпеченні психологічної допомоги і захисті прав дітей, які зазнали насильства 444

Секція № 7

Захист прав людини в кризових ситуаціях

СЛАВКО А.С., ЗАЦАРИННА А.Ю.

Правовий статус біженців в період збройних конфліктів 449

ФЕДОРОВА Т.С., ДЕМЕНТЬЄВА Ю.В.

Участь міжнародних організацій при вирішенні конфліктів на міжнародній арені 454

ФЕДОРОВА Т.С., СТЕПАНЕНКО А.О.

Проблемні аспекти дотримання міжнародних стандартів захисту та прав військовополонених 460

ГРЕБЕНЮК Д.О.

Щодо передумов формування уявлення про «еврозлочин» як правове явище 466

Секція № 8

Захист прав людини відповідно до положень Женевських конвенцій 1949 року та Додаткових протоколів до них 1977 року.

ТУЛЯКОВ В.О.

Окупаційне кримінальне право в контексті сучасного розвитку української державності 474